

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัยในครั้งนี้ ผู้ประเมินได้ดำเนินการสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อประเมินบริบทของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย
2. เพื่อประเมินปัจจัยเบื้องต้นของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย
3. เพื่อประเมินกระบวนการของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย
4. เพื่อประเมินผลผลิตของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย

วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ครั้งนี้ ผู้ประเมินได้ดำเนินการประเมินซึ่งกำหนดกรอบแนวคิด และประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินซิปโมเดล (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีม โดยมีขอบเขตด้านเนื้อหาของ การประเมินโครงการ 4 ด้าน ประกอบด้วย

1. **ด้านบริบท** โดยการสอบถามครู ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 29 คน ใช้แบบสอบถามความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์สถิติพื้นฐานห่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. **ด้านปัจจัยเบื้องต้น** โดยการสอบถามครู ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 29 คน ใช้แบบสอบถามความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้นของโครงการ ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุ สื่อ และสถานที่ และด้านการบริหารจัดการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐานห่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. **ด้านกระบวนการ** โดยการสอบถามครู ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 29 คน ใช้แบบสอบถามความเหมาะสมของกระบวนการของการดำเนินโครงการ ได้แก่ การวางแผน (Plan)

การลงมือปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุง (Action) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐานหาร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. ด้านผลผลิต โดยการตรวจสอบรายการ ใช้การนับรายการที่ตรวจสอบตามแบบตรวจสอบรายการหาจำนวนของแหล่งเรียนรู้ที่ได้พัฒนาขึ้น การประเมินความสามารถของผู้เรียน ก่อน-หลังการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ ใช้แบบประเมินความสามารถของผู้เรียน ก่อน-หลังการใช้บริการแหล่งเรียนรู้หาระดับความสามารถของผู้เรียนกับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 45 คน ซึ่งแหล่งข้อมูลได้จากผู้ปกครอง จำนวน 45 คน และครู จำนวน 29 คน เป็นผู้ประเมินร่วมกัน แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐานเปรียบเทียบคะแนนความสามารถก่อน-หลังการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ และตรวจสอบคุณภาพของแหล่งเรียนรู้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงจำนวน 9 คน ใช้ประเด็นการตรวจสอบคุณภาพของแหล่งเรียนรู้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิหาคุณภาพของแหล่งเรียนรู้ตามประเด็นที่กำหนดให้ ได้แก่ 1) ความปลอดภัย 2) ความทนทาน 3) ความสวยงาม และ (4) ความเป็นประโยชน์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐานหาความถี่ และร้อยละ

สรุปผลการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ภาพรวม พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกด้าน สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผลการประเมินด้านบริบท (Context Evaluation) ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ภาพรวม พบว่า มีความสอดคล้อง อยู่ในระดับมากที่สุด ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินทุกรายการ

2. ผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) ความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้นของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ภาพรวม พบว่า มีความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้น ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ และด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมากที่สุด ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินทุกด้าน

3. ผลการประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation) ความเหมาะสมของกระบวนการของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ได้แก่ การวางแผน (Plan) การลงมือปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุง (Action) ภาพรวม พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ถือว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกขั้นตอน

4. ผลการประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation) ผลผลิตของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ได้แก่ 1) ปริมาณของแหล่งเรียนรู้ มีจำนวน 8 แห่ง ภาพรวม มีปริมาณตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ คิดเป็นร้อยละ 100 2) คุณภาพของผู้เรียน ภาพรวม ผู้เรียนมีพัฒนาการหลังจากการใช้แหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับดีเยี่ยม และ 3) คุณภาพของแหล่งเรียนรู้ ภาพรวม อยู่ในระดับดีเยี่ยม ถือว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกรายการ

การอภิปรายผล

การประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย สรุปภาพรวม พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และผ่านเกณฑ์การประเมินทุกรายการสอดคล้องกับผลการประเมิน โครงการของเนาวลักษณ์ มุ่งคำเนินกิจ (2559) ที่ได้ประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนท่าข้ามพิทยาคม จังหวัดชลบุรี พบว่า ภาพรวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านผลผลิต และด้านกระบวนการ ที่ผลเป็นเช่นนี้เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา และผู้รับผิดชอบโครงการ ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ทุกคนร่วมกันวางแผน ร่วมกันกำหนดวิธีการดำเนินโครงการ ร่วมกันลงมือปฏิบัติ ร่วมกันตรวจสอบ และร่วมกันปรับปรุงแก้ไข ทำให้การดำเนินโครงการดำเนินการไปอย่างเป็นระบบ มีความต่อเนื่องเกิดผลผลิตหรือผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ผู้ประเมินขออภิปรายผลแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้

1. ด้านบริบท ผลการประเมินภาพรวม พบว่า มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับน้ำทิพย์ ม่วงปลอด (2557) ที่ได้ทำการประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน ของนักเรียน โรงเรียนบ้านหัวถนน ปีการศึกษา 2557 ภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกับธงไทย บุตรี (2561) ที่ได้ประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนห้วยปลาไหล ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนห้วยปลาไหล ตำบลคันโ่ง อำเภอดงขี้เหล็ก จังหวัดพิจิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 3 ผลการประเมินด้านบริบท พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ที่ผลเป็นเช่นนี้เนื่องจากการดำเนินงานการประเมินโครงการในครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาข้อมูลสภาพแวดล้อมทั่วไปของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ข้อมูลความต้องการจำเป็นจากผู้เกี่ยวข้องก่อนดำเนินงานตามโครงการ นำข้อมูลที่ได้มากำหนด

วัตถุประสงค์ของโครงการ วิเคราะห์หาความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นโยบายของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ นโยบายของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ตรงกับความต้องการพิเศษของผู้เรียนที่มีความพิการประเภทต่าง ๆ ตลอดจนเพื่อให้ผู้รับผิดชอบในการดำเนินโครงการสามารถปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการให้สำเร็จตามกำหนดในทุกกิจกรรมต่อไป

2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น ผลการประเมินภาพรวม พบว่า มีความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้นในการดำเนินโครงการ อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับเนาวลักษณ์ มุ่งดำเนินกิจ (2559) ที่ได้ทำการประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนท่าข้ามพิทยาคม จังหวัดชลบุรี ที่มีผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับธงไทย บุตรทิ (2561) ที่ได้ประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนห้วยปลาไหล ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนห้วยปลาไหล ตำบลคันโพง อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ที่มีผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น อยู่ในระดับมากที่สุด ที่ผลเป็นเช่นนี้เนื่องจากการดำเนินโครงการครั้งนี้ มีการเตรียมความพร้อมในเรื่องของปัจจัยเบื้องต้นเป็นอย่างดี โดยเฉพาะความพร้อมของบุคลากร ได้แก่ ผู้เรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และครู ซึ่งก่อนดำเนินโครงการ ได้จัดให้มีการระดมความคิดเห็น จัดประชุม ปรึกษาหารือ วางแผนร่วมกันสร้างความเข้าใจให้ตรงกัน เพราะถือว่าบุคลากรทุกคนเป็นกุญแจสำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนให้การดำเนินการต่าง ๆ ของโครงการบรรลุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการ และส่งผลต่อบริหารจัดการเรื่องอื่น ๆ ด้วยความพร้อมของงบประมาณ ที่ได้รับการสนับสนุนอย่างเพียงพอจากสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ความพร้อมของวัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่ ที่สะดวก ทันสมัย ต่อการดำเนินโครงการเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุดในการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ที่พัฒนามากขึ้น

3. ด้านกระบวนการ ผลการประเมินภาพรวม พบว่า มีความเหมาะสมของกระบวนการ อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับสุภัท แสงจันทร์ (2550) ที่ได้ประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้สู่คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนวัดโลกา ที่มีผลการประเมินด้านกระบวนการ อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับน้ำทิพย์ ม่วงปลอด (2557) ที่ได้ทำการประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านหัวถนน ปีการศึกษา 2557 ที่มีผลการประเมินด้านกระบวนการ อยู่ในระดับมากที่สุด ที่ผลเป็นเช่นนี้เนื่องจากศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ตั้งแต่ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันปฏิบัติเพื่อให้การดำเนินโครงการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ร่วมกันวางแผนการดำเนิน

โครงการเป็นอย่างดี ช่วยกันกำหนดและหาวิธีการขับเคลื่อนโครงการร่วมกัน เปิดโอกาสให้ทุกคน แสดงความคิดเห็น ลงมือปฏิบัติพัฒนาแหล่งเรียนรู้ร่วมกัน แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและ ตรวจสอบการดำเนินโครงการทุกระยะ รายงานผล และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ ได้แหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของกระบวนการทำงานที่มีคุณภาพตามวงจร ของเดมมิ่ง PDCA ซึ่งเป็นกระบวนการทำงานเชิงคุณภาพที่มีการควบคุม ติดตาม และตรวจสอบ คุณภาพการทำงานอย่างเป็นระบบ และมีการควบคุมคุณภาพของงานทุกขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง หมุนเวียนกันไปเหมือนวงล้อ ซึ่งจะทำการดำเนินงานประสบผลสำเร็จอย่างมีคุณภาพ

4. ด้านผลผลิต ผลการประเมินภาพรวม พบว่า 1) ด้านปริมาณของแหล่งเรียนรู้ มีจำนวน 8 แหล่งเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ใน โครงการ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากการดำเนินการ โครงการ พัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ได้มีการวางแผน การดำเนินการโครงการที่ดี สारวสภาพแวดล้อม และความต้องการจำเป็นของโครงการ แล้วลงมือ ปฏิบัติตามที่วางแผนไว้อย่างมีระบบ มีขั้นตอนชัดเจน มีการตรวจสอบระหว่างดำเนินโครงการ ทุกระยะ หากมีปัญหา และอุปสรรคจะรีบปรับปรุงแก้ไขก่อนเสร็จสิ้นโครงการ จึงทำให้ได้แหล่ง เรียนรู้ทั้ง 8 แหล่งได้แก่ สวนกระต๊อประสาทสัมผัส สวนพฤกษศาสตร์ สวนครัว รั้วกินได้ “ตามรอย พ่อ อย่างพอเพียง” สวนหย่อม ห้องสมุดเคลื่อนที่ มีชีวิต ห้องศูนย์กระจายสื่อ ศูนย์การเรียนรู้ทักษะ การดำรงชีวิต และสนามกีฬาเปตองเพื่อสุขภาพ 2) คุณภาพของผู้เรียน ภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับ ดีเยี่ยม ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้เรียน ได้เข้าใช้บริการแหล่งเรียนรู้อย่างทั่วถึงในการพัฒนาทักษะและ ความสามารถของตนเองอย่างต่อเนื่องตรงกับความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เพรสซี่ โรบินสันและฮอร์ร็อก (Pressey, S.L.& Robinson, F.P.& Horrocks, J.E., 1959) กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นเรื่องของบุคคลที่พยายามปรับพฤติกรรมของตนเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อให้ตนเองสามารถแสดงพฤติกรรมไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ เช่นเดียวกับครอนบาช (Cronbach, L.J.,1970) กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมที่ได้รับผลจากประสบการณ์ต่าง ๆ นอกจากนี้ กิงแก้ว อารีรักษ์ (2548) กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ มีความสำคัญในการช่วยผู้เรียนได้สร้าง ความรู้ได้ด้วยตนเอง ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง รู้จักคิดแบบองค์รวม และได้การเรียนรู้ด้วยวิธีที่ หลากหลาย เป็นสถานที่เอื้ออำนวยให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับผู้เรียน และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553) กล่าวว่า การใช้แหล่งเรียนรู้ในกระบวนการจัดการ เรียนรู้สำหรับผู้เรียนจะทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้จากสภาพจริง ทำให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง และ 3) คุณภาพของแหล่งเรียนรู้ ภาพรวม พบว่าอยู่ใน ระดับดีเยี่ยม สอดคล้องกับน้ำทิพย์ ม่วงปลอด (2557) ที่ได้ทำการประเมินโครงการพัฒนาแหล่ง เรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านหัวถนน ปีการศึกษา 2557

ด้านคุณภาพการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านหัวถนน ปีการศึกษา 2557 ผลการประเมินด้านผลผลิต อยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากการดำเนินโครงการพัฒนา แหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียนครั้งนี้ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมและความต้องการจำเป็นของโครงการ วิเคราะห์ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการ ศึกษาความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้นอย่างรอบด้าน มีการจัดกระบวนการในการดำเนินโครงการที่เหมาะสมเป็นรูปธรรม มีระบบชัดเจน จึงทำให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553) ที่ได้กำหนดว่า แหล่งเรียนรู้ต้องมีความหลากหลายของทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ มีความเด่นของทรัพยากรในแหล่งเรียนรู้ มีความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความน่าสนใจของทรัพยากรที่มีอยู่ในแหล่งเรียนรู้ มีความหลากหลายขององค์ความรู้ที่มีอยู่ในแหล่งเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการประเมินไปใช้

1. ผลจากการประเมิน โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ด้านบริบท เกี่ยวกับความเหมาะสมตามวัตถุประสงค์ของโครงการ พบว่า มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ก่อนเริ่มดำเนินการจัดทำโครงการควรจะต้องวัตถุประสงค์ให้ครอบคลุมรอบด้าน และสอดคล้องกับนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้มากที่สุด

2. ผลจากการประเมิน โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ด้านปัจจัยเบื้องต้น พบว่า ความพร้อมด้านวัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้รับผิดชอบโครงการที่ได้รับมอบหมาย ควรประชุมหารือกับคณะทำงานเพื่อวางแผนร่วมกันจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่ให้มีความพร้อมมากขึ้น โดยการใช้จ่ายงบประมาณผู้รับผิดชอบในการเตรียมแต่ละจุดให้ชัดเจน

3. ผลจากการประเมิน โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ด้านกระบวนการ พบว่า การลงมือปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้รับผิดชอบโครงการต้องมอบหมาย โดยการแบ่งคณะทำงานในจุดที่จะพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้โดยพิจารณาความยากง่ายของแหล่งเรียนรู้ที่พัฒนาให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างทั่วถึง

4. ผลจากการประเมิน โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุโขทัย ด้านผลผลิต พบว่า มีจำนวนแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ดังนั้น จึงต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้ และ

ความรู้เฉพาะด้านมาช่วยออกแบบ หรือตกแต่งบริเวณแหล่งเรียนรู้ ให้มีความปลอดภัย มีความทนทาน มีความสวยงาม และมีความเป็นประโยชน์ มากขึ้น และควรมีคำสั่งแต่งตั้งผู้ดูแลบำรุงรักษา แหล่งเรียนรู้ให้สามารถใช้งานได้ยาวนานที่สุด

ข้อเสนอแนะในการประเมินครั้งต่อไป

1. ควรประเมินโครงการลักษณะนี้ในทุก ๆ 3-5 ปี เพื่อให้ได้สารสนเทศที่สอดคล้องตามความต้องการของผู้ใช้ที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา สภาพของสังคม และภาวะเศรษฐกิจ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานโครงการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

2. ควรประเมินโครงการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้วย เพื่อใช้เป็นสารสนเทศในการพัฒนาการประเมิน โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อโครงการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. ควรศึกษาพฤติกรรมในการใช้แหล่งเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้ปกครอง ครู และชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปใช้เป็นสารสนเทศ ปรับปรุงแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อให้เหมาะสมสอดคล้องตามความต้องการของผู้ใช้ต่อไป

4. ควรมีการประเมินโครงการเชิงสาเหตุ เพื่อให้ทราบว่าสาเหตุหรือปัจจัยใดที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จหรือผลผลิตของโครงการ ซึ่งจะช่วยให้เห็นแนวทางในการนำมาปรับปรุงพัฒนาโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

5. ควรมีการประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยใช้รูปแบบอื่น ๆ เพื่อใช้เป็นสารสนเทศในการพัฒนาการประเมิน โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่อไป